

Sinteza principalelor modificări aduse prin Legea nr. 17/2017 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/2016 pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și a unor acte normative conexe^[1]

Judecător Roxana STANCIU
Tribunalul București

I. Introducere

După mai bine de un an de la intrarea în vigoare a O.U.G. nr. 1/2016^[1], prin Legea nr. 17/2017 de aprobare a acestui act normativ^[2] au fost operate câteva modificări, pe alocuri de substanță, ale dispozițiilor Codului de procedură civilă, relevante în materia executării silite.

În cele ce urmează vom reda atât modificările aduse Codului de procedură civilă, nu doar în materia executării silite, ci și în alte materii – procedura necontencioasă și procedura arbitrală –, precum și modificările aduse altor legi, dar cu impact asupra procedurii executării silite. Fără a ne propune o analiză de profunzime a acestor noi dispoziții, vom încerca doar să prefigurăm efectele lor pe planul activității principalilor participanți la jurisdicția civilă, cu speranța că aceste efecte se vor dovedi pozitive.

II. Modificări în materia procedurii necontencioase judiciare

■ **La articolul 534 (cu titlul marginal „Calea de atac”), alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:**

„(2) Încheierea prin care se soluționează cererea este supusă numai apelului, cu excepția celei pronunțate de un complet al Înaltei Curți de Casație și Justiție, care este definitivă.”

Anterior acestei modificări, alin. (2) al art. 534 se referea la „încheierea prevăzută la alin. (1)”, iar alin. (1) are următorul conținut: „*Încheierea prin care se încuviințează cererea este executorie*”. Prin urmare, interpretarea dată textelor citate, în redactarea anterioară, era în sensul că numai încheierea de admitere a cererii în cadrul procedurii necontencioase poate fi atacată cu apel, respectiv că este definitivă, lipsind o reglementare expresă a căii de atac pentru încheierea de respingere a cererii. În lipsa unei

^[1] Pentru o primă analiză integrată a modificărilor aduse procedurii de executare silită prin Legea nr. 17/2017, a se vedea M. DINU, R. STANCIU, *Executarea silită în Codul de procedură civilă. Comentariu pe articole*, Ed. Hamangiu, București, 2017.

^[1] M. Of. nr. 85 din 4 februarie 2016.

^[2] M. Of. nr. 196 din 21 martie 2017.

astfel de menţiuni, se aplica în mod frecvent regula generală în materie de căi de atac, şi anume se aprecia că şi în cazul încheierii de respingere a cererii în procedura necontencioasă se poate formula apel, în termenul general de 30 de zile, fiind însă fără dezlegare problema căii de atac în cazul în care încheierea de respingere era pronunţată de un complet al Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie.

Modificarea operată prin Legea nr. 17/2017 pune capăt acestei controversă, instituirea calei de atac a apelului împotriva încheierilor date în procedura necontencioasă, indiferent de soluţia pe care o cuprind, cu excepţia celor pronunţate de Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, care sunt definitive.

III. Modificări în materia procedurii arbitrale

■ **La articolul 613 (cu titlul marginal „Judecarea acţiunii în anulare”), alineatul (4) se modifică şi va avea următorul cuprins:**

„(4) Hotărârea curţii de apel prin care se soluţionează acţiunea în anulare este supusă recursului.”

Înainte de modificare, alin. (4) avea următorul conţinut: *„Hotărârile curţii de apel, pronunţate potrivit alin. (3), sunt supuse recursului”*. La fel ca la modificarea operată la art. 534, dispoziţiile alin. (3) al art. 613, la care făcea referire vechea formă a textului, se raportau la hotărârea dată în cazul admiterii cererii, fără a mai cuprinde dispoziţii în ceea ce priveşte hotărârile de respingere.

Ca şi în cazul anterior, modificarea apare drept benefică, lămurind faptul că recursul este calea deschisă părţii interesate, indiferent de soluţia pe care o cuprinde hotărârea atacată.

■ **Articolul 615 se modifică şi va avea următorul cuprins:**

„Art. 615. Executarea silită. Hotărârea arbitrală constituie titlu executoriu şi se execută silit întocmai ca o hotărâre judecătorească. Dispoziţiile art. 603 alin. (3) rămân aplicabile.”

Menţiunea privitoare la aplicabilitatea art. 603 alin. (3) CPC nu se regăsea în forma anterioară a articolului modificat, deşi textul la care se face trimitere este foarte important în cadrul procedurii, întrucât, potrivit acestuia, în cazul în care hotărârea arbitrală se referă la un litigiu legat de transferul dreptului de proprietate şi/sau de constituirea altui drept real asupra unui bun imobil, hotărârea arbitrală se va prezenta instanţei judecătoreşti ori notarului public pentru a obţine o hotărâre judecătorească sau, după caz, un act autentic notarial. După verificarea de către instanţa judecătorească ori de către notarul public a respectării condiţiilor şi după îndeplinirea procedurilor impuse de lege şi achitarea de către părţi a impozitului privind transferul dreptului de proprietate, se va proceda la înregistrarea în cartea funciară şi se va realiza transferul de proprietate şi/sau constituirea altui drept real asupra bunului imobil în cauză. Dacă hotărârea arbitrală se execută silit, verificările

prevăzute în acest alineat vor fi efectuate de către instanță, în cadrul procedurii de încuviințare a executării silite.

Cu alte cuvinte, în cazul limitativ prevăzut, al hotărârilor arbitrale care privesc transferul dreptului de proprietate și/sau constituirea altui drept real asupra unui bun imobil, hotărârea arbitrală în sine nu constituie niciodată un instrument suficient pentru aducerea la îndeplinire a dispozițiilor cuprinse în aceasta, nici în mod benevol și nici silit, ci întotdeauna ea va fi supusă verificării instanței de judecată de drept comun.

IV. Modificări în materia executării silite

■ **Articolul 641 se modifică și va avea următorul cuprins:**

„Art. 641. Înscrisurile sub semnătură privată. Înscrisurile sub semnătură privată sunt titluri executorii, numai dacă sunt înregistrate în registrele publice, în cazurile și condițiile anume prevăzute de lege. Orice clauză sau convenție contrară este nulă și considerată astfel nescrisă. Dispozițiile art. 664 și următoarele sunt aplicabile.”

Modificarea constă în adăugarea condiției de înregistrare a înscrisului în registrul public, potrivit dispozițiilor legale.

Așa cum se remarca în cadrul studiului^[1] asupra modificărilor operate inițial de O.U.G. nr. 1/2016, în forma anterioară adoptării ordonanței, art. 641 CPC se referea la procedura învestirii cu formulă executorie, procedură restrânsă și modificată după intrarea în vigoare a acesteia. Suntem în deplin acord cu opinia exprimată în cadrul acestui studiu, în sensul că scopul noului art. 641 era, la momentul intrării în vigoare a O.U.G. nr. 1/2016, tranșarea oricărei dispute cu privire la posibilitatea părților de a constitui prin simpla lor convenție titluri executorii.

În forma dată prin această ultimă modificare, nu numai că se menține accentul asupra formulei „*în cazurile și condițiile anume prevăzute de lege*”, ci se introduce și condiția înregistrării înscrisului în registrul public prevăzut de lege.

Cu toate acestea, analizând tipurile de contracte pentru care legea instituie caracterul de titlu executoriu pentru forma înscrisului sub semnătură privată, se poate observa faptul că cerința înregistrării în registrele publice este implicită în cazul unora dintre ele, cum ar fi contractul de locațiune, care are caracter executoriu dacă este înregistrat la organele fiscale, contractul de arendare, care trebuie înregistrat la consiliul local, respectiv contractul de împrumut de consumație și contractul de comodat, care constituie titluri executorii numai dacă au dată certă [dobândită prin una dintre modalitățile prevăzute de art. 278 alin. (1) CPC]. Nici în ceea ce privește contractul de ipotecă imobiliară modificarea adusă prin Legea nr. 17/2017 nu este de importanță cardinală, din moment ce pentru acesta legea prevede oricum forma autentică pentru legala sa întocmire.

În cazul celorlalte înscrisuri sub semnătură privată, pentru care nici Codul civil și nici Codul de procedură civilă nu instituiau condiția expresă sau implicită a datei

^[1] N.H. ȚIȚ, *Modificarea Codului de procedură civilă prin O.U.G. nr. 1/2016, adoptată ca urmare a Deciziei nr. 895/2015 a Curții Constituționale, în Noul Cod de procedură civilă și 12 legi uzuale, ed. a 10-a, actualizată la 7 februarie 2016*, Ed. Hamangiu, București, 2016, pp. XXVIII-XXX.

certe ori a înregistrării într-un registru public, condiția nou-introdusă prin modificarea art. 641 CPC este una de importanță capitală.

Prin urmare, pentru executarea silită în baza titlurilor executorii reprezentate de contractele de ipotecă mobilă și de gaj, dar și de contractele de credit, de leasing și de asistență juridică, dispozițiile art. 641 CPC astfel modificate vor impune verificări suplimentare în momentul încuviințării executării silite, pentru a permite demararea procedurii execuționale.

Apreciem că modificarea art. 641 CPC nu schimbă cu nimic considerațiile făcute anterior în doctrină^[1] cu privire la caracterul exclusiv legal al forței executorii al acestor contracte, care nu poate fi atribuit prin simpla voință a părților, ci numai în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

Diferența majoră față de forma anterioară a codului este aceea că, în cadrul procedurii prevăzute de art. 666 CPC, instanța de executare va fi obligată să verifice, din perspectiva pct. 2 al alin. (5), condiția înregistrării înscrisului sub semnătură privată în registrul public prevăzut de lege, condiție a cărei îndeplinire poate fi dovedită nu doar prin aplicarea unei mențiuni corespunzătoare direct pe titlu, la momentul înregistrării, ci și, alternativ, prin înscrisuri separate (extrasul din registrul public corespunzător, adeverință etc.).

■ **La articolul 651, alineatul (4) se modifică și va avea următorul cuprins:**

„(4) Dacă prin lege nu se dispune altfel, instanța de executare se pronunță prin încheiere executorie, care poate fi atacată numai cu apel, în termen de 10 zile de la comunicare.”

Înainte de modificare, alin. (4) avea următorul conținut: *„În toate cazurile instanța de executare se pronunță prin încheiere executorie care poate fi atacată numai cu apel, în termen de 10 zile de la comunicare, dacă prin lege nu se dispune altfel”*.

Modificarea operată constă în reformularea textului, cu excluderea sintagmei „în toate cazurile”. Lipsa acesteia înlătură controversa referitoare la natura și termenul căii de atac deschise împotriva hotărârii (încheierii) pronunțate de instanța de executare, mai cu seamă în cazurile speciale prevăzute de art. 718 CPC. Astfel, este fără dubiu faptul că dispozițiile art. 651 alin. (4) își mențin caracterul de normă generală, de la care sunt permise numai derogări în cazurile expres prevăzute de lege, așa cum este și situația dispozițiilor art. 718 CPC, deja amintite^[2].

În finalul acestui punct al discuției, reamintim că, potrivit formei inițiale a proiectului de Lege pentru aprobarea O.U.G. nr. 1/2016, art. 651 ar fi urmat să aibă și un alin. (1¹), cu următorul conținut: *„În cazul în care executarea silită este pornită împotriva mai multor debitori care nu au domiciliul sau sediul în circumscripția aceleiași judecătorei, instanța de executare este, la alegerea creditorului, oricare dintre aceste judecătorei”*. În votul dat în cadrul ședinței Camerei Deputaților s-a adoptat însă un amendament potrivit căruia acest text nu va mai fi introdus prin lege. Apreciem însă că forma

[1] M. DINU, R. STANCIU, *op. cit.*, p. 58, pct. 3.

[2] A se vedea, în acest sens, M. DINU, R. STANCIU, *op. cit.*, p. 86 (nota nr. 2) și 337.

TITLUL PRELIMINAR. DOMENIUL DE REGLEMENTARE AL CODULUI DE PROCEDURĂ CIVILĂ ȘI PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE PROCESULUI CIVIL

Capitolul I. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă

Art. 1. Obiectul și scopul Codului de procedură civilă. (1) Codul de procedură civilă, denumit în continuare *codul*, stabilește regulile de competență și de judecare a cauzelor civile, precum și cele de executare a hotărârilor instanțelor și a altor titluri executorii, în scopul înlăptuirii justiției în materie civilă.

(2) În înlăptuirea justiției, instanțele judecătorești îndeplinesc un serviciu de interes public, asigurând respectarea ordinii de drept, a libertăților fundamentale, a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și persoanelor juridice, aplicarea legii și garantarea supremației acesteia.

Art. 2. Aplicabilitatea generală a Codului de procedură civilă. (1) Dispozițiile prezentului cod constituie procedura de drept comun în materie civilă.

(2) De asemenea, dispozițiile prezentului cod se aplică și în alte materii, în măsura în care legile care le reglementează nu cuprind dispoziții contrare. [*R.A.: art. 721 CPC 1865*]

Art. 3. Aplicarea priorităă a tratatelor internaționale privitoare la drepturile omului. (1) În materiile reglementate de prezentul cod, dispozițiile privind drepturile și libertățile persoanelor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Constituția, Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și prezentul cod, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care prezentul cod conține dispoziții mai favorabile.

Legislație conexă: ► art. 20 C. Rom.; ► art. 4 CC.

Art. 4. Aplicarea priorităă a dreptului Uniunii Europene. În materiile reglementate de prezentul cod, normele obligatorii ale dreptului Uniunii Europene se aplică în mod priorităă, indiferent de calitatea sau de statutul părților.

Legislație conexă: ► art. 148 C. Rom.; ► art. 5 CC.

Capitolul II. Principiile fundamentale ale procesului civil

Art. 5. Îndatoriri privind primirea și soluționarea cererilor. (1) Judecătorii au îndatorirea să primească și să soluționeze orice cerere de competență instanțelor judecătorești, potrivit legii.

(2) Niciun judecător nu poate refuza să judece pe motiv că legea nu prevede, este neclară sau incompletă.

(3) În cazul în care o pricină nu poate fi soluționată nici în baza legii, nici a uzanțelor, iar în lipsa acestora din urmă, nici în baza dispozițiilor legale privitoare la situații asemănătoare, ea va trebui judecată în baza principiilor generale ale dreptului, având în vedere toate circumstanțele acesteia și ținând seama de cerințele echității.

(4) Este interzis judecătorului să stabilească dispoziții general obligatorii prin hotărârile pe care le pronunță în cauzele ce îi sunt supuse judecării.

Art. 6. Dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil. (1) Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în termen optim și previzibil, de către o instanță independentă, imparțială și stabilită de lege. În acest scop, instanța este datoare să dispună toate măsurile permise de lege și să asigure desfășurarea cu celeritate a judecării.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător și în faza executării silite.

Legislație conexă: ► art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului; ► art. 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene; ► art. 10 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată (M. Of. nr. 827 din 13 septembrie 2005).

Art. 7. Legalitatea. (1) Procesul civil se desfășoară în conformitate cu dispozițiile legii.

(2) Judecătorul are îndatorirea de a asigura respectarea dispozițiilor legii privind realizarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părților din proces.

Art. 8. Egalitatea. În procesul civil părților le este garantată exercitarea drepturilor procesuale, în mod egal și fără discriminări.

Art. 9. Dreptul de dispoziție al părților. (1) Procesul civil poate fi pornit la cererea celui interesat sau, în cazurile anume prevăzute de lege, la cererea altei persoane, organizații ori a unei autorități sau instituții publice ori de interes public.

(2) Obiectul și limitele procesului sunt stabilite prin cererile și apărările părților.

(3) În condițiile legii, partea poate, după caz, renunța la judecarea cererii de chemare în judecată sau la însuși dreptul pretins, poate recunoaște pretențiile părții adverse, se poate învoi cu aceasta pentru a pune capăt, în tot sau în parte, procesului, poate renunța la exercitarea căilor de atac ori la executarea unei hotărâri. De asemenea, partea poate dispune de drepturile sale în orice alt mod permis de lege.

Art. 10. Obligațiile părților în desfășurarea procesului. (1) Părțile au obligația să îndeplinească actele de procedură în condițiile, ordinea și termenele stabilite de lege sau de judecător, să-și probeze pretențiile și apărările, să contribuie la desfășurarea fără întârziere a procesului, urmărind, tot astfel, finalizarea acestuia.

(2) Dacă o parte deține un mijloc de probă, judecătorul poate, la cererea celeilalte părți sau din oficiu, să dispună înfățișarea acestuia, sub sancțiunea plății unei amenzi judiciare. [R.A.: art. 129 alin. (1) CPC 1865]

Art. 11. Obligațiile terților în desfășurarea procesului. Orice persoană este obligată, în condițiile legii, să sprijine realizarea justiției. Cel care, fără motiv legitim, se sustrage de la îndeplinirea acestei obligații poate fi constrâns să o execute sub sancțiunea plății unei amenzi judiciare și, dacă este cazul, a unor daune-interese.

Art. 12. Buna-credință. (1) Drepturile procesuale trebuie exercitate cu bună-credință, potrivit scopului în vederea căruia au fost recunoscute de lege și fără a se încălca drepturile procesuale ale altei părți.

(2) Partea care își exercită drepturile procesuale în mod abuziv răspunde pentru prejudiciile materiale și morale cauzate. Ea va putea fi obligată, potrivit legii, și la plata unei amenzi judiciare.

(3) De asemenea, partea care nu își îndeplinește cu bună-credință obligațiile procesuale răspunde potrivit alin. (2). [*R.A.: art. 723 CPC 1865*]

Legislație conexă: art. 14 CC.

Art. 13. Dreptul la apărare. (1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Părțile au dreptul, în tot cursul procesului, de a fi reprezentate sau, după caz, asistate în condițiile legii. În recurs, cererile și concluziile părților nu pot fi formulate și susținute decât prin avocat sau, după caz, consilier juridic, cu excepția situației în care partea sau mandatarul acesteia, soț ori rudă până la gradul al doilea inclusiv, este licențiată în drept.

(3) Părților li se asigură posibilitatea de a participa la toate fazele de desfășurare a procesului. Ele pot să ia cunoștință de cuprinsul dosarului, să propună probe, să își facă apărări, să își prezinte susținerile în scris și oral și să exercite căile legale de atac, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

(4) Instanța poate dispune înfățișarea în persoană a părților, chiar atunci când acestea sunt reprezentate.

Constituționalitate. 1. Prin Decizia nr. 462/2014 (M. Of. nr. 775 din 24 octombrie 2014), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că **dispozițiile din Codul de procedură civilă cuprinse în art. 13 alin. (2) teza a II-a, art. 83 alin. (3), precum și în art. 486 alin. (3), cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs de către persoanele fizice prin avocat, sunt neconstituționale.** Curtea a reținut că măsura reprezentării și asistării prin avocat în etapa procesuală a recursului nu este proporțională cu scopul urmărit de legiuitor, avantajul public fiind nesemnificativ în raport cu gradul de afectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale individului consacrate de art. 21 și art. 24 din Constituție. Curtea a învederat faptul că îi revine legiuitorului sarcina ca, în temeiul art. 147 alin. (1) din Constituție, să pună de acord cu Legea fundamentală și cu prezenta decizie întreaga reglementare procesuală civilă a recursului, având în vedere că dispozițiile legale criticate din Codul de procedură civilă referitoare la obligativitatea persoanelor fizice de a fi asistate și, după caz, reprezentate, sub sancțiunea nulității, numai de către un avocat la redactarea cererii și a motivelor de recurs, precum și în exercitarea și susținerea acestuia sunt contrare accesului liber la justiție și dreptului la apărare.

2. Prin Decizia nr. 485/2015 (M. Of. nr. 539 din 20 iulie 2015), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că **dispozițiile art. 13 alin. (2) teza a II-a, ale art. 84 alin. (2), precum și ale art. 486 alin. (3) din Codul de procedură civilă, cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării și susținerii cererii de recurs de către persoanele juridice prin avocat sau consilier juridic, sunt neconstituționale.** Curtea a reținut că dispozițiile de lege criticate contravin art. 21 din Constituție privind accesul liber la justiție și art. 24 din Legea fundamentală privind dreptul la apărare, deoarece instituirea obligativității reprezentării convenționale în recurs este excesivă față de scopul legitim urmărit, conducând la imposibilitatea exercitării căii de atac a recursului prevăzute de lege.

N.r. Motivarea integrală a deciziilor poate fi consultată online la adresa <http://biblioteca-hamangiu.ro/>.

Legislație conexă: ► art. 24 C. Rom.; ► art. 15 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată (M. Of. nr. 827 din 13 septembrie 2005).

Art. 14. Contradictorialitatea. (1) Instanța nu poate hotărî asupra unei cereri decât după citarea sau înfățișarea părților, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Părțile trebuie să își facă cunoscute reciproc și în timp util, direct sau prin intermediul instanței, după caz, motivele de fapt și de drept pe care își întemeiază pretențiile și apărările, precum și mijloacele de probă de care înțeleg să se folosească, astfel încât fiecare dintre ele să își poată organiza apărarea.

(3) Părțile au obligația de a expune situația de fapt la care se referă pretențiile și apărările lor în mod corect și complet, fără a denatura sau omite faptele care le sunt cunoscute. Părțile au obligația de a expune un punct de vedere propriu față de afirmațiile părții adverse cu privire la împrejurări de fapt relevante în cauză.

(4) Părțile au dreptul de a discuta și argumenta orice chestiune de fapt sau de drept invocată în cursul procesului de către orice participant la proces, inclusiv de către instanță din oficiu.

(5) Instanța este obligată, în orice proces, să supună discuției părților toate cererile, excepțiile și împrejurările de fapt sau de drept invocate.

(6) Instanța își va întemeia hotărârea numai pe motive de fapt și de drept, pe explicații sau pe mijloace de probă care au fost supuse, în prealabil, dezbaterii contradictorii. [**R.A.:** art. 85 CPC 1865]

Art. 15. Oralitatea. Procesele se dezbate oral, cu excepția cazului în care legea dispune altfel sau când părțile solicită expres instanței ca judecata să se facă numai pe baza actelor depuse la dosar. [**R.A.:** art. 127 CPC 1865]

Art. 16. Nemijlocirea. Probele se administrează de către instanța care judecă procesul, cu excepția cazurilor în care legea stabilește altfel.

Art. 17. Publicitatea. Ședințele de judecată sunt publice, în afară de cazurile prevăzute de lege. [**R.A.:** art. 121 alin. (1) CPC 1865]

Legislație conexă: ► art. 127 C. Rom.; ► art. 12 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată (M. Of. nr. 827 din 13 septembrie 2005).

Art. 18. Limba desfășurării procesului. (1) Procesul civil se desfășoară în limba română.

(2) Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii.

(3) Cetățenii străini și apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba română au dreptul de a lua cunoștință de toate actele și lucrările dosarului, de a vorbi în instanță și de a pune concluzii, prin traducător autorizat, dacă legea nu prevede altfel.

(4) Cererile și actele procedurale se întocmesc numai în limba română.

Legislație conexă: ► art. 128 C. Rom.; ► art. 14 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată (M. Of. nr. 827 din 13 septembrie 2005).

Art. 19. Continuitatea. Judecătorul investit cu soluționarea cauzei nu poate fi înlocuit pe durata procesului decât pentru motive temeinice, în condițiile legii.

Art. 20. Respectarea principiilor fundamentale. Judecătorul are îndatorirea să asigure respectarea și să respecte el însuși principiile fundamentale ale procesului civil, sub sancțiunile prevăzute de lege.

Art. 21. Încercarea de împăcare a părților. (1) Judecătorul va recomanda părților soluționarea amiabilă a litigiului prin mediere, potrivit legii speciale.

(2) În tot cursul procesului, judecătorul va încerca împăcarea părților, dându-le îndrumările necesare, potrivit legii. *[R.A.: art. 131 CPC 1865]*

Legislație conexă: Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator (M. Of. nr. 441 din 22 mai 2006).

Art. 22. Rolul judecătorului în aflarea adevărului. (1) Judecătorul soluționează litigiul conform regulilor de drept care îi sunt aplicabile.

(2) Judecătorul are îndatorirea să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale. În acest scop, cu privire la situația de fapt și motivarea în drept pe care părțile le invocă, judecătorul este în drept să le ceară să prezinte explicații, oral sau în scris, să pună în dezbaterea acestora orice împrejurări de fapt sau de drept, chiar dacă nu sunt menționate în cerere sau în întâmpinare, să dispună administrarea probelor pe care le consideră necesare, precum și alte măsuri prevăzute de lege, chiar dacă părțile se împotrivesc.

(3) Judecătorul poate dispune introducerea în cauză a altor persoane, în condițiile legii. Persoanele astfel introduse în cauză vor avea posibilitatea, după caz, de a renunța la judecată sau la dreptul pretins, de a achiesa la pretențiile reclamantului ori de a pune capăt procesului printr-o tranzacție.

(4) Judecătorul dă sau restabilește calificarea juridică a actelor și faptelor deduse judecătii, chiar dacă părțile le-au dat o altă denumire. În acest caz judecătorul este obligat să pună în discuția părților calificarea juridică exactă.

(5) Cu toate acestea, judecătorul nu poate schimba denumirea sau temeiul juridic în cazul în care părțile, în virtutea unui acord expres privind drepturi de care, potrivit legii, pot dispune, au stabilit calificarea juridică și motivele de drept asupra cărora au înțeles să limiteze dezbaterea, dacă astfel nu se încalcă drepturile sau interesele legitime ale altora.

(6) Judecătorul trebuie să se pronunțe asupra a tot ceea ce s-a cerut, fără însă a depăși limitele investiției, în afară de cazurile în care legea ar dispune altfel.

(7) Ori de câte ori legea îi rezervă judecătorului puterea de apreciere sau îi cere să țină seama de toate circumstanțele cauzei, judecătorul va ține seama, între altele, de principiile generale ale dreptului, de cerințele echității și de buna-credință. *[R.A.: art. 129 alin. (2), (4), (5) și (6) CPC 1865]*

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 19/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 457.